

Ks. RADOSŁAW BARIASZ*

Joanna Wieliczka-Szarkowa.
Rotmistrz Pilecki. Niezlomny bohater.
Kraków: Wydawnictwo AA 2023 ss. 160

Śmiało można stwierdzić, że postać niezłomnego rotmistrza Witolda Pileckiego jest znana na całym świecie. Czasy, w których przyszło mu żyć, były naznaczone walką o niepodległość kraju, a wreszcie o ocalenie własnego życia. Ówczesna historia dramatycznie doświadczała całe narody, a jednostki stawiała przed koniecznością podejmowania niezmiernie trudnych życiowych wyborów. To właśnie osobiste wybory rotmistrza Pileckiego jako Polaka i żołnierza sprawiły, że należy on do grona sześciu najodważniejszych przedstawicieli europejskiego ruchu oporu działającego w czasie drugiej wojny światowej. Wszystkie dokonania Witolda Pileckiego czynią z niego postać wyjątkową, trudno byłoby oceniać je w kategorii mniej lub bardziej ważnych. Najbardziej znany jest jako człowiek, który dobrowolnie dołączył do łapanki, by dostać się do KL Auschwitz i zorganizować tam konspirację obozową podporządkowaną ZWZ-AK. Taki ochotnik był tylko jeden.

Joanna Wieliczka-Szarkowa, autorka monografii poświęconej niezłomnemu rotmistrzowi, jest doktorem nauk historycznych, popularną pisarką i publicystką, autorką wielu naukowych pozycji historycznych, zwłaszcza z najnowszej historii Polski. We wspomnianej 16-rozdziałowej pracy na temat osoby Witolda Pileckiego z niebywałym wyczuciem i z kobiecą delikatnością opowiada historię człowieka, który „zawsze zachowywał się jak trzeba”. Nie skupia się tylko na bohaterskich czynach pana rotmistrza z okresu walk o niepodległość Polski, sięga aż do początków historii rodziny Pileckich. Opowiada o jej korzeniach, o bohaterskich przodkach ze starej, szlacheckiej rodziny, pieczętującej się herbem Leliwa, o dziadku Józefie –

---

* Ks. Radosław Bariasz – kapłan archidiecezji wrocławskiej, doktorant (historia Kościoła) Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu; e-mail: bariasz1@wp.pl.

powstańcu styczniowym, i babci, przez wnuki zwanej „Bunią”, o ojcu Julianie, ciężko pracującym w dalekiej Karelii na utrzymanie rodziny, i mamie Ludwice z domu Osiecimskiej, przekazującej swoim pięciorgu dzieciom miłość do Polski i Boga. To dzięki niej Witold stał się Niezlomnym. Autorka posługując się metodą chronologiczną, przedstawia dalej Witolda w wileńskiej strukturze zakazanego przez władze rosyjskie harcerstwa, następnie jako zastępowego zastępu „Puchaczy” w Pierwszej Orłowskiej Drużynie Harcerskiej im. Księcia Józefa Poniatowskiego (ponownie w Wilnie), jako drużynowego VIII drużyny im. Adama Mickiewicza. Przeczytamy o tym, jak młody żołnierz Samoobrony Wileńskiej walczył z bojówkarzami komunistycznymi, a następnie bronił miasta przed bolszewikami. W latach 1918-1921 jako ułan i piechur walczył o wschodnie granice Rzeczypospolitej.

Po zwolnieniu do cywila nastał dla Witolda zupełnie inny czas. Widzimy go na kartach wspomnianej monografii jako polskiego ziemianina gospodarującego na kresach Rzeczypospolitej, w powiecie Lidzkim, w majątku Sukurcze o powierzchni 30 ha. Organizował tam życie miejscowej społeczności: stworzył ochotniczą straż pożarną, wspólnie z sąsiadami założył spółdzielnię mleczarską, pomagał najuboższym, uczestniczył czynnie w budowie kościoła parafialnego w sąsiedniej miejscowości Krupa (w którym do dziś wiszą dwa obrazy: św. Antoniego i Matki Bożej, namalowane przez Pileckiego).

Wyjątkowym rysem biograficznym tej pozycji historycznej jest przedstawienie Witolda Pileckiego jako kochającego męża i ojca Andrzeja i Zosi oraz głowy rodziny Pileckich po śmierci ojca. Autorka w swej pracy sięga do bogatych źródeł naukowych. Na uwagę zasługują te dostępne w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie i w archiwum rodzinnym Zofii Pileckiej. Ogromną wartość naukową mają zdjęcia należące do rodziny Pileckich, listy samego Pileckiego i jego własnoręcznie napisany życiorys. Autorka opisuje fakty, zdarzenia, osoby z niezwykłą skrupulatnością, do jakiej obliguje warsztat historyka.

W dalszej części wspomnianej biografii Autorka opisuje prezentuje okres życia „ochotnika do Auschwitz”. Jest to ponownie okres walk o niepodległość Ojczyzny. Podczas pobytu w obozie koncentracyjnym zorganizował on konspirację obozową pod nazwą Związek Organizacji Wojskowych. W piekle Oświęcimia przebywał 947 dni i nocy. Po ucieczce w kwietniu 1943 r. otrzymał przydział do oddziału III Kedywu Komendy Głównej Armii Krajowej. Jako żołnierz AK Pilecki walczył w powstaniu warszawskim. Następnie u boku samego gen. Władysława Andersa walczył w 2. Korpusie Polskim i od niego otrzymał ostatnią misję – powrotu do rządzonej przez komunistów Polski i prowadzenia akcji wywiadowczej dla Rządu RP na uchodźstwie. Ostatecznie aresztowany przez bezpiekę 8 maja 1947 r., po długim i brutalnym śledztwie został skazany na karę śmierci. Wyrok wykonano 25 maja 1948 r. o godzinie 21.30 w areszcie śledczym Warszawa

Mokotów na ul. Rakowieckiej 37. Ciało wrzucono do anonimowego dołu śmierci w nieustalonym do dziś miejscu.

Pozycja Joanny Wieliczki-Szarkowej powstała w celu propagowania wśród młodego pokolenia Polaków tych wartości, które wyznawał i za które oddał życie Witold Pilecki. A jest on symbolem najwyższego bohaterstwa, najwyższego patriotyzmu i największej ofiary złożonej na ołtarzu Ojczyzny.